

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 5. Utrùm Deus possit ignorari invincibiliter.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83594](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83594)

magnum habere æquale, ut patet ex terminis. Ergo, &c. Hac demonstratione Marcionem urget Tertullianus l. 1. adversus eundem c. 3. Deum, inquit, ut scias unum esse debere, quere quid sit Deus, & non aliter invenies. Quantum humana conditio de Deo definire potest, id definio, quod & omnium conscientia agnosceret, Deum summum esse magnum... Cum de isto conveniat apud omnes: nemo enim negabit Deum summum magnum quid esse, nisi qui poterit Deum imum, modicum quid è contrario pronuntiare, ut Deum neget, auferendo quod Dei est. Quæ erit jam conditio ipsius summi magni? nempe ut nihil illi adequetur, id est, ut non sit aliud summum magnum; quia si fuerit, adequabitur; & si adequabitur, non erit jam summum magnum, eversa conditio, & ut ita dixerim, lege, quæ summo magno nihil finit adequari. Ergo unicum sit necesse est, quod fuerit summum magnum, par non habendo, ne non sit summum magnum... Proinde Deus cum summum magnum sit, recte veritas nostra pronuntiavit: Deus si non unus est, non est. Non quasi dubitemus esse Deum, dicendo: Si non unus, non est Deus: sed quia, quem confidimus esse, idem definimus esse... Porro summum magnum unicum sit necesse est: ergo & Deus unicus erit, non aliter Deus, nisi summum magnum; nec aliter summum magnum, nisi parem non habens; nec aliter parem non habens, nisi unicus fuerit.

Quibus verbis Tertullianus, ut probet Deum unicum esse, ita ut vel unicus sit, vel nullus planè sit Deus, duo assumit. 1. Deum esse summum magnum, idque adeò constans & manifestum esse, ut absque evidenti contradictione negari non possit ab eo, qui Deum existere confitetur. Cum is, qui agnoscat Deum existere, & tamen negat Deum summum magnum quid esse, simul affirmet ejus existentiam, & essentiam ejus neget: quod est, simul affirmare & negare Deum esse. In quo est manifesta contradiçtio. 2. Summo magno nihil adequari posse, proindeque summum magnum unicum esse: quia si multiplex esset, unum esset æquale alteri, & ita idem simul esset, & non esset summum magnum. Quod evidentem implicat contradictionem. Ex quibus evidenter sequitur, unicum esse Deum, sic ut vel non deatur Deus, vel non nisi unus deatur.

5. Denique demonstratur sic. Deus & Ens, quo nihil melius cogitari potest, convertuntur, ut manifestum est ex dictis Articulo superiori. Atqui unicum est ens, quo nihil melius cogitari potest. Ergo unicus est Deus. *Prob. min.* Ens, quod tale est essentialiter, ut non solum sibi ad existendum sufficiat, sed etiam cetera omnia entia ipso indigeant ad existendum, unicum est. Atqui tale est essentialiter ens, quo nihil melius cogitari potest. Ergo, &c. Major constat ex terminis. Nam si multiplex esset ens ejusmodi, unumquodque simul esset, & non esset id, quo cetera omnia indigerent ad existendum. Nullum enim ex illis ad existendum alio indigeret. *Prob. ergo min.* Ens, quo nihil melius cogitari potest, est essentialiter id omne, quod evidenter relucet in ejus idea. Atqui in idea entis, quo nihil melius cogitari potest, evidenter relucet esse id, quod non solum sibi ad existendum sufficit, sed etiam ceteris omnibus entibus causa est existendi, ita ut nullum aliud ens sine ipso ut producente & conservante existere possit. Ergo ens, quo nihil melius cogitari potest, tale est essentialiter, ut non tantum sibi sufficiat, sed etiam solum sibi sufficiat ad existendum, ita ut cetera omnia ad existendum ipso indigeant. Major per se constat. Quidquid enim relucet in idea rei, est ipsa res. Unde principium illud, quod à multis ut primum recipitur: Illud omne de re qualibet prædicari potest, quod evidenter continetur in ejus idea. Minor verò facile ostenditur. Nam in idea entis, quo nihil melius cogitari potest, necessario includitur omnis perfectio, melior ipsa quam non ipsa, hoc est, quæ melior est quacumque alia, quacum incompotibilis est: alioqui ens illud simul esset & non esset ens, quo nihil melius cogitari potest. Esset quidem, ut supponeretur. Non esset, quia posset cogitari aliquid melius, illud scilicet, quod haberet omnes ejusmodi perfectiones. Atqui esse id, quod sibi sufficit, & quo cetera omnia indigent ad existendum, sunt perfectiones maximæ, meliores ipsa quam non ipsa. Non

Simonet Theol. Tom. I.

enim est excogitabilis alia melior vel æqualis perfectio, quam excludant. Ergo, &c.

Obj. Mysterium Trinitatis harum demonstrationum vim planè elidit. N. Cum enim tres personæ divinæ eandem numero naturam & substantiam habeant, non possunt facere, nisi unum ens supremum, unum summum magnum, unum ens, quo nihil melius esse vel cogitari potest, unum supremum rerum dominum, unum primum principium rerum omnium. In divinis, Pater quidem est summum magnum: Filius est summum magnum: Spiritus Sanctus est summum magnum. Nec tamen sunt tria summa magna, sed unicum summum magnum. Quia Pater est summum magnum per idem numero, quo Filius; & Spiritus Sanctus est summum magnum per idem numero, quo Pater & Filius. Breviter, summum magnum, quod essentialiter unicum est per exclusionem omnis alterius naturæ & substantiæ, quæ sit etiam summum magnum, est ens unum in substantia, & trinum in suppositis, quæ sunt illud unicum summum magnum per unicam numero naturam & substantiam, tribus communem: quanquam hæc Trinitas in idea summi magni ita confusè contineatur, ut in ea, ante revelationem tanti Mysterii, ab intellectu creato deprehendi non possit. Porro quæ hic adhuc opponi possent, solvemus, ubi de Divinitate trium personarum agemus.

ARTICULUS V.

Utrum Deus possit ignorari invincibiliter.

N. Ignorantia alia est vincibilis, alia invincibilis. Vincibilis dicitur, quæ vinci potest adhibita morali diligentia, & cum ordinariis auxiliis gratiæ: invincibilis verò, quæ non potest. Utraque subdividitur in negativam & positivam. Negativa consistit in mera carentia cognitionis, ut si quis præcisè nesciat Deum esse: positiva verò præter carentiam cognitionis, dicitur iudicium erroneum, ut si quis positivè judicet Deum non esse.

RESPONSIO I.

Non potest dari ignorantia Dei positiva, quæ sit invincibilis.

Prob. Ignorantia Dei positiva est actus, quo quis judicat Deum non esse. Atqui nemo ratione utens potest invincibiliter judicare Deum non esse. Ergo, &c. Major patet ex not. *Prob. min.* Nam nemo ratione utens potest judicare Deum non esse, quin simul formidet de opposito, propter motiva judicandi Deum esse, quæ tunc menti non possunt non occurrere. Præterea, Deum non esse judicans cum formidine oppositi, tenetur veritatem inquirere, ut per se patet: illam enim formidinem non potest nisi imprudentissimè contemnere. Denique in investiganda veritate adhibendo moralem diligentiam, notitiam Dei infallibiliter consequeretur, vel planè convincentem & demonstrativam, vel saltem probabilissimam & moraliter evidentem. Ergo, &c.

Obj. Si ita est, non dantur veri Athei. *Conf.* est contra Scripturam. Nam Psal. 13. dicitur: *Dixit insipiens in corde suo, Non est Deus.* In corde suo, hoc est, in mente sua: est enim hic Hebraismus, & cor pro mente sumitur. Ergo, &c. *R. N.* seq. majoris. Nam aliqui re ipsa, & quidem serio & ex animo judicant Deum non existere, ut patet ex Scriptura citata. Quamvis enim facile convincerentur saltem moraliter, rationibus, quæ probant Deum existere, re ipsa tamen non convincuntur, vel quia nolunt, vel quia non curant ad rationes illas attendere, dum interea se totos addicunt sophismatibus, quibus ad judicandum Deum non esse, moventur. Hic autem error in Atheis graviter culpabilis est, quia planè vincibilis: Deum enim non existere, non judicant absque oppositi formidine, quam imprudentissimè contemnunt; & si utriusque patris, ut graviter tenentur, momenta expendere, adhibita morali diligentia, Atheismum nullo rationabili fundamento niti, certo certius deprehenderent; & Deum esse, facile colligerent ex

A 4 prin-

Principiis per se notis, vel ex creaturis. Unde quotiescumque contra rectam rationem peccant Athei, peccant quoque contra Deum, quem tunc verè & propriè offendunt, tunc legem divinam verè & propriè transgrediendo: quia sicut Deum, ita & legem ejus non ignorant, nisi vincibili ignorantia, quæ proinde illos excusare non potest.

Dices. Gravis dicitur Atheum, Deum non existere, judicare non posse abique formidine oppositi. N. Nam notitia Dei ita omnibus obvia est, & omnia, quæ nos circumstant, ita nobis clamant Deum esse, ut non possit Atheus animum applicare ad motiva, quibus inducitur ad negandam Dei existentiam, quin simul menti ejus ultra se ingerant rationes in oppositum, & quidem multæ & graves, quæ antequam expendantur, pariunt saltem dubitationem & formidinem mentis, quæ abique gravi imprudentia non potest contemni: sicut expensæ diligenter, semper pariunt convictionem, vel metaphysicam, vel physicam, vel saltem moralem.

RESPONSIO II.

Non potest dari negativa Dei ignorantia invincibilis pro longo aliquo temporis intervallo.

Prob. Nemo adultus, rationis compos, potest longo tempore carere invincibiliter notitia Dei existentis. Ergo, &c. *Prob. antec.* Nam 1. ut jam dictum est, creatura omnes ita clamant Deum existere, & tam conspicuos divinitatis characteres omnium oculis exhibent, ut nemo possit, quantumvis rudi & inculto animo sit, modò tamen ratione utatur, versari in hoc orbe, & terram, cælum, astra, solem, &c. contemplari, quin statim, aut saltem brevi, in mentem ejus subeat aliqua cogitatio de architecto & domino illarum omnium rerum, videlicet num existat sapientissimus aliquis atque potentissimus artifex, à quo illa omnia facta sint, conserventur, & regantur, an non existat. 2. Si, ut debet, serio animum applicet, & quam moraliter potest, diligentiam adhibeat in inquirenda tanti momenti veritate, infallibiliter, nec longo tempore, notitiam Dei assequitur, vel evidentem, vel saltem probabilem, quæ sensim crescit, præsertim si illi, ut tenetur, vitam & mores conformet. Ergo, &c.

Potest hæc doctrina planè consonat, 1. Scripturæ. Nam dicitur Sap. c. 13. *Amagnitudine speciei & creatura, cognoscibiliter poterit creator horum videri.* Et Rom. c. 1. *Invisibilia ipsius à creatura mundi per ea, quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur.* Et Psal. 18. *Cæli enarrant gloriam Dei. In omnem terram exivit sonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum.* Quæ verba generalia sunt, & in sua generalitate accipienda: cum nulla subest causa ea restringendi ad certos homines. Unde apertè significant omnibus omnino hominibus, qui ratione utuntur, notitiam Dei ex rebus creatis ita comparatu faciem esse, ut illam, si attendere velint, levi negotio, & brevi tempore assequantur. 2. Patribus. Nam sic loquitur Tertullianus, lib. 1. contra Marcionem c. 19. *Anima à primordio conscientia Dei dos est.* Et S. Damascenus lib. 1. orthodoxæ fidei c. 3. *Dei notitia nobis à natura insita est.* Quibus verbis significant, in omnibus hominibus principia quædam per se nota esse, ex quibus facili discursu existentiam Dei colligere possunt; vel omnes homines per lumen naturale adeo circa existentiam divinam illustrati, ut vix, ac ne vix quidem, Dei existentis cognitione carere possint.

Obj. Indiarum Barbari, in silvis degentes, nullam planè Dei existentis cognitionem habent: nullam enim rem ut Deum colunt, nullum nomen Deo imposuerunt, nulla Deo templa aut sacra dedicant. R. Inde tantum sequi, quòd dari possit, & detur ignorantia Dei negativa in aliquibus hominibus, quibus congruit illud Sap. c. 13. *Vani sunt omnes homines, in quibus non subest scientia Dei, & de his, quæ videntur bona, non pervenerunt intelligere eum qui est, neque operibus attendentes, agnoverunt quis esset artifex.* At hæc ignorantia Dei negativa, in Indiarum Barbaris est planè vincibilis & culpabilis. Non enim fieri potest, ut ad aspectum creaturarum, longo aliquo tempore, non subrepat illis aliqua cogitatio de

supremo, aliquo rerum illarum architecto & domino; Unde si in tanta luce cecutiunt, id fit, quia nolunt, vel negligunt intelligere, ut bene agant; & ignorantia illa negativa Dei, qualaborant, est in eis affectata, vel saltem crassa; præsertim cum non desit illis pro loco & tempore auxilium gratiæ, quo rudis & hebes eorum animus illustretur, supposito quòd tali auxilio indigeant, ad assequendam Dei notitiam. Hinc quoties peccant, non solum peccant contra rectam rationem, sed etiam contra Deum, eumque offendunt; & si peccant graviter, merentur damnationem æternam, quia virtualiter & interpretativè contemnunt Deum, quem non nisi vincibiliter ignorant.

Dices. Indiarum Barbari ita hebetes sunt, ut nullius demonstrationis vim percipere queant. R. Esto. At possunt ut minimum ex creaturis cognitionem Dei probabilissimam, aut saltem probabilem assequi. Quo posito, sunt omnino inexcusabiles. Nam tenentur Deum cognoscere meliori modo quo possunt, adhibita morali diligentia, & eum meliori modo, quo possunt, cognitionem revereri & colere. Unde merito illis imputatur, quòd ignorent Deum, quem saltem probabiliter cognoscere possunt, neque eum reverentur & colant; quia eum sua culpa ignorant. Item merito illis ad damnationem imputantur gravia facta, dicta, & concupita contra legem naturalem, licet eam ignorent. Quia per moralem diligentiam possent eam cognoscere saltem probabiliter; & probabiliter cognita illos obligaret.

RESPONSIO III.

Potest tamen dari pro brevi aliquo temporis intervallo ignorantia Dei negativa invincibilis.

Prob. Nam 1. adultus in primo instanti physico, quo incipit rationis usum habere, potest habere inculpabilem incogitantiam & inadvertentiam Dei. Facile enim evenire potest, ut tunc mens ejus distrahatur, & aliò avertatur. 2. Etiam si adultus in primo illo instanti physico, quo fit rationis compos, ex aspectu creaturarum, aut quavis alia de causa cogitet de Deo; cum Deum existere non sit per se notum quoad nos; certè aliquantum temporis insumet in formando discursu, quò de existentia Dei juxta captum suum convincetur; præsertim si magistrum non habeat, à quo instruat, & sit valde hebes & barbarus. Ergo potest aliquanto temporis intervallo inculpabiliter nescire, vel potius nondum scire Deum esse.

Obj. Qui sic ignoraret Deum invincibiliter, etiam brevissimo tempore, intra brevissimum illud tempus non peccaret mortaliter, etiam gravia flagitia admittendo. R. N. Nam intra breve illud tempus, quo quis nondum scit Deum existere, si quid graviter malum admittat, illudque cognoscat, vel saltem suspicetur graviter adversari rectæ rationi, non potest tunc illi in mentem non venire, supremum aliquem rerum omnium dominum, atque legislatorem fortasse existere, cui illud malum etiam displiceat. Quia quoties recta ratio dicit aliquid adversari naturæ rationali, simul & indivisibiliter eodem actu saltem confusè dicit, illud idem displicere supremo enti, naturæ rationalis auctori, cujus est naturam rationalem tueri & regere. Unde in facta hypothesi adultus, qui aliquid graviter malum admittit, lubens ac volens exponit se periculo graviter offendendi supremum rerum omnium dominum & legislatorem, proindeque illum graviter offendit, & fit supplicii æterni reus.

DISPUTATIO II.

De Essentia Dei, & ejus attributis
in communi.

IN hac disputatione quaritur, 1. Utrum omnes omnino perfectiones sint in Deo, & quomodo sint. 2. In quo consistat essentia Dei. 3. Utrum & quomodo attributa divina inter se & ab essentia divina distinguantur.